

Tonko BARČOT
 Državni arhiv u Dubrovniku
 Arhivski-sabirni centar Korčula-Lastovo
 tonko.barcot@dad.hr

UDK: 398.33(497.5)
 Prethodno priopćenje
 Preliminary report
 Primljeno: 6. listopada 2023.

TROBOJNICE NA MAJSKOM DRVU KAO MANIFEST RASLOJAVANJA HRVATSKE POLITIČKE SCENE U VELOJ LUCI KRAJEM 19. ST.

SAŽETAK

U ovom se tekstu analizira novopronađeni dokument Kotarskog poglavarstva u Korčuli iz 1893. u kojemu se opisuju događanja oko podizanja majskih drva u Veloj Luci, uz isticanje novih nepoznatih detalja ovog prvomajskog običaja na zapadnom dijelu otoka Korčule. Detaljna pozornost je posvećena političkoj pozadini događaja. Zaključuje se kako je istaknuta hrvatska trobojnica na majskim drvima tada poslužila kao sredstvo političke borbe oporbenih pravaša, odnosno bila je manifestom raslojavanja dotada jedinstvene hrvatske političke scene na otoku.

KLJUČNE RIJEČI: *Prvi maj, majsko drvo, bor, Vela Luka, općina Blato, hrvatske trobojnice, 1893., raslojavanje hrvatske političke scene*

Još ponešto o običaju podizanja majskog drva

Već sam pisao u *Kanaveliću* o ovom drevnom prvomajskom običaju, detaljno ga opisujući.¹ No, novopronađeni dokument baca dodatno svjetlo, pogotovo na običajne pojavnosti s kraja 19. st. a riječ je o izvještaju seoskog glavarova Ivana Oreba Kokole, sastavljenog 1. svibnja 1893. i upravljenog

¹ Barčot, T. (2015). Nasrid Luke na Lučici, bor se zeleni – majsko drvo u nekadašnjoj običajnoj praksi Velolučana. *Kanavelić* 1, str. 101-126.

Kotarskom poglavarstvu u Korčuli. U njemu se glavar požalio na luške mladiće i njihovog predvodnika da su se oglušili o njegove upute gdje će točno podignuti borove, kao i da je sve to bilo u režiji njegovog političkog protivnika dr. Marina Kunjašića, općinskog liječnika u Veloj Luci.² Kao što se može uočiti, glavarova namjera nije bila opisivati narodni običaj, on je pripadao svakodnevicu (u širem smislu te riječi) koja se u arhivskim zapisima uglavnom zaobilazila jer se podrazumijevala. Glavar je htio upozoriti na jedan incident, eksces, odnosno na nešto što je odskočilo od te svakodnevne rutine. Iako bi se na prvu moglo reći kako se ta nesvakidašnja pojavnost igrom slučaja vezala uz jedan običaj, to ne bi bio ispravan zaključak. Jer je vrijeme 'Prvog od maja' bio poseban dan u godini Velolučana, jedan od najradosnijih i najmasovnijih (na zajedničkim urancima se okupljao velik broj stanovnika) pa je kao takav privlačio i bio podesan za slanje različitih poruka. Utoliko, nije neslučajno što je upravo on bio vremenski okvir za jednu poruku koja je uznemirila poneke duhove u Veloj Luci, mjestu koje je tada još bilo dijelom velike blatske općine.

Običaj starinski

Upravo je ovom formulacijom, seoski glavar Oreb naznačio kako je podizanje borova uoči Prvog maja duga tradicija i da je kao takvu on poštuje. Majska drva naziva imenom stabla – „bor“, „borovi“,³ a žandarski narednik Koščina će u svojem popratnom izvještaju navesti da ih je te 1893. podignuto ukupno pet te da su dosežali visinu od deset metara.⁴

Glavnim akterima običaja glavar je imenovao mladiće, i to poimenice spominje: Franka i Ivana Padovana Mulića Ivanove, Marina Žuvelu Dodu Markova, Petra Žuvelu Tajju Petrova, Antuna Žuvelu Antunova⁵, Franka Žuvelu Medeta Nikolina, Marina Miroševića Dubaja Antunova, Marka Padovana Kantara Antunova i Franka Padovana Pretura Kuzmina.⁶ Analizom navedenih imena u stanjima duša utvrdilo se kako je riječ o mladićima starim od 18 do 29 godina (prosječno 22-godišnjaci).⁷ Vrijeme radnje je „noćno doba

² HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli, Opći spisi, Prijava seoskog glavarova Vele Luke, br. 5428/93 (1.5.1893.)

³ Isto

⁴ Isto, popratni izvještaj žandarskog narednika Koščine (9.5.1893.)

⁵ Čini se da je riječ o Antunu Žuveli Antiši Antunovu.

⁶ HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli, Opći spisi, Prijava seoskog glavarova Vele Luke, br. 5428/93 (1.5.1893.)

⁷ Marin Dubaj rođ. 1875., Ivan Mulić rođ. 1871., Franko Mulić rođ. 1874., Franko Pretur rođ. 1872., Marko Kantar 1864., Marin Doda 1872., Antun Antiša 1872., Franko Mede 1869., Petar Taja 1874. Arhiv Župnog ureda sv. Josipa – Vela Luka, Stanje duša 19.-20. st i Stanje duša 18.-20.st. (kompilacija don Iva Oreba)

na osvit 1. maja“. Iz izvještaja glavara mogao bi se izvući zaključak kako je tu večer borove podizala samo jedna grupa od trideset mladića, odnosno da su bili okupljeni u veću grupu zbog posebnog razloga te da su imali predvodnika koji ih je okupio. To dakako ne mora nužno biti tako i ne može se isključiti mogućnost da je još poneka grupa tu večer podizala majska drva. Uobičajeno je bilo postojanje više grupa/socija, vezanih još iz pokladnog vremena (Barčot 2015: 109-110). Seoski glavar u svojem izvještaju spominje da je toj grupi njihov predvodnik/okupljatelj platio „15 litara vina i kruha“ što nas dovodi do još jedne običajne pojavnosti, tj. čašćenja grupe koja se podosta umorila sijekući, dopremajući, uređujući i podižući bor. Glavar ne piše kako su oni uređivali bor, ali je iz njegove izjave da su na njega vješali zastavu⁸ jasno kako su morali odstraniti veći dio granja kako bi je uopće izvjesili, i kako bi ona bila vidljiva. Isto tako, iz dopunskog izvještaja oružnika Košćine vidljivo je da su se borovi učvršćivali i konopcima,⁹ a ne samo ukapali u zemlju.

Kočnice starijih

Pokušaji zajednice da ograniči raspojasanost mladosti, zasigurno datiraju još od samih početaka života, a pojačani su u vremenu širenja kršćanstva i uklapanja poganskih rituala u kršćansku godinu. Brojni poganski običaji postali su kršćanski blagdani, a rijetki su poganski praznici ostali nepokriveni i nenadomješteni, premda su i oni poprilično ukroćeni u odnosu na svoje pred kršćansko izvorište. Jedan od takvih bio je i Prvi maj.

I poslije, u svojoj ‘civilizacijskoj eri’, običaji Prvog maja doživljavali su promjene. Okidači su očito bili povremeni ekscesi koji su odskakali u životu zajednice s generacijom koja se naročito isticala svojom energijom, inventivnošću, odnosno ludošću. Što je to točno odskakalo u životu luške zajednice u prošlosti, nije poznato. No, seoski glavar Vele Luke nije bez razloga te 1893. naložio luškoj mladosti da majska drva podiže na točno određenom mjestu. Čini se da je to mjesto bilo na obali, udaljeno od kuća „gdje je pogibelj“. Moglo bi se pretpostaviti kako se u prošlosti događalo da nemali borovi padaju jer su ih slabo ukopali i učvrstili te da je to bilo popraćeno s izvjesnom materijalnom štetom pa i ozljeđivanjem mještana. Mladići su se

⁸ HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli, Opći spisi, Prijava seoskog glavara Vele Luke, br. 5428/93 (1.5.1893.)

⁹ Isto, popratni izvještaj žandarskog narednika Košćine, br. 5428/93 (9.5.1893.)

1893. oglušili o ovaj glavarev nalog i borove su podignuli ondje gdje su to oni odlučili. To je bilo među kućama pa će Oreb zatražiti pomoć Kotarskog poglavarstva u Korčuli i slanje dvaju oružnika kako bi se borove uklonilo.¹⁰ U izvještaju oružničkog narednika Košćine navest će se kako je jedan od borova dao podići mladi liječnik Marin Kunjašić u blizini svoje kuće (bilo je to na mjestu današnjeg hotela „Korkyra“, Bačić 2003: 65). No, došlo je do pucanja konopa kojim je majsko drvo bilo učvršćeno te je njegovim padom ozlijeđen Antun Žuvela Antica¹¹ Antunov, očito jedan od prije spomenutih mladića koji su ga i podizali. Isti nije ništa htio priznati oružnicima o tom incidentu, a to je Košćina pripisao naklonosti mladića prema dr. Kunjašiću. Spomenuto majsko drvo u blizini Kunjašićeve kuće ostalo je ležati na cesti te je narednik Košćina zaključio svoj popratni izvještaj s prijedlogom da se borovi zaista uklone.¹²

Kako će se pokazati, mladići koje je predvodio dr. Marin Kunjašić namjerno su oponirali seoskom glavaru, ne samo jer su se opirali starijima, već i iz političkih razloga.

Trobojnica i raslojavanje jedinstvene hrvatske političke scene

Već u prvoj rečenici svoje prijave seoski glavar navodi kako su mladići predvođeni dr. Kunjašićem na borove izvjesili „trobojnice bez grba“ na dva, tri mjesta. S obzirom da je smjerala prokazati austrijskoj državnoj vlasti (a preko njezine ekspoziture u Korčuli) one koji ističu hrvatske trobojnice u javnom prostoru, a da je napisana od jednog od prvaka Narodne hrvatske stranke u Velej Luci koji je 1882. bio jedan od potpisnika oduševljene čestitke iz Vele Luke hrvatskim narodnjacima na pobjedi na općinskim izborima u Splitu,¹³ ta je njegova izjava poprilično iznenađujuća.

Da bi shvatili kontekst, potrebno se vratiti nekoliko godina unatrag. Godine 1889. Ivan Oreb će biti jedan od dionika narodnjačke pobjede na općinskim izborima u Blatu. Tad će novoizabrani načelnik Ivan Batistić Dupe, čiji je on bio bliski suradnik, u svom uvodnom obraćanju naglasiti kako se neće stidjeti „dičnoga hrvatskoga barjaka“ te će „poginut... prije nego svojevolumno dopustim da ga dušman zgazi“ i pobrati aplauze oduševljenog općinstva.¹⁴ U

¹⁰ Isto, prijava glavara Ivana Oreba (1.5.1893.)

¹¹ Čini se da je riječ o nadimku Antiša.

¹² HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli, Opći spisi, Prijava seoskog glavara Vele Luke, br. 5428/93 - popratni izvještaj žandarskog narednika Košćine (9.5.1893.)

¹³ *Narodni list* (Zadar), 5.8.1882.

¹⁴ „Blato“. *Narodni list* (Zadar), 18.12.1889.

veljači 1892. načelnik Blata će na jedan dopis Kotarskog poglavarstva u Splitu na njemačkom jeziku, odgovoriti sljedeće: „uz primjetbu i vrbacima poznatu da je uredovni jezik ove Općine jedini jezik ovog pučanstva, t.j. hrvatski, te uz poruku da ona neće nikad htjeti da poznaje njemačkog jezika u uređivanju sa C.K. vlastima u Dalmaciji“ zatražiti prijevod dopisa prije ikakvog postupanja.¹⁵ No, bile su to ipak samo riječi. Batistić se vrlo brzo pokazao kao pragmatični političar koji se, i zbog osobne materijalne koristi, povezoao s austrijskom vlašću u Dalmaciji. To je u praktičnom smislu značilo ne poticati akciju utemeljenja Hrvatske čitaonice u Blatu 1892.,¹⁶ pa i skinuti istaknute hrvatske zastave u javnom prostoru. Nisu se one skidale samo na Korčuli. Te 1892. politička vlast u Dalmaciji posvuda zabranjuje vijanje trobojnica s grbovima trojedne Kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, s obrazloženjem da se iz javnog prostora moraju izostaviti grbovi koji ne pripadaju austrijskom dijelu Monarhije, premda je vijanje hrvatske trobojnice bilo u Dalmaciji ozakonjeno još 1868.¹⁷ Val uklanjanja zahvatit će i Velu Luku. Kada je dalmatinski namjesnik krajem 1892. u svojem službenom posjetu zatekao hrvatsku zastavu na pijaci pred župnom crkvom u Veloj Luci, momentalno je dao nalog da se ona skine.¹⁸ Tadašnji glavar Filip Franulović izvršio je nalog i skinuo hrvatski barjak s „gerbom trokraljevine“.¹⁹

Ivan Oreb, koji će naslijediti spomenutog Franulovića na položaju seoskog glavara 1893., nastavio je poštovati takvu politiku, ali ne samo jer je postao austrijski birokrat. Imao je on dodatni razlog da se povine takvoj politici jer je bio i poduzetnik²⁰ u tijesnim poslovnim odnosima s načelnikom Batistićem. Njih dvojica zajedno su bili zakupili naplatu dijela kolonije s općinskih zemalja.²¹ Pragmatična politika blatske Narodne stranke, pa i nepoštenje i izvlačenje osobne koristi za načelnika Batistića,²² imala je za posljednicu političko raslojavanje na dotada jedinstvenoj hrvatskoj političkoj sceni. To dakako nije bila pojava samo u ovoj općini već je posvuda u Dalmaciji vladalo nezadovoljstvo oportunistom i pragmatizmom vladajuće Narodne

¹⁵ HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli, Opći spisi, br. 2857/1892 (16.2.1892.)

¹⁶ „Blato“. *Narodni list* (Zadar), 6.7.1892.

¹⁷ *Crvena Hrvatska* (Dubrovnik), 4.3.1893.

¹⁸ Ić, „Pišu nam iz Blata“. *Narodni list* (Zadar), 12.10.1892.

¹⁹ HR-DADU-SCKL-157. Kotarski sud u Blatu. Kazneni spisi, serija A, svjedočenje Filipa Franulovića i Ivana Maričića Bagaša u postupku protiv dr. Marina Kunjašića, br. 51/1893 (19.9.1893.)

²⁰ Bio je posjednik i poduzetnik. U spisima 1879. zabilježeno je da je iznajmio borovu šumu u Potirni za sječu i prodaju drva; HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo Korčula. Šumski komesarijat Korčula, br. 1672/79 (1879.)

²¹ „Primamo i priobćujemo“, *Narodni list* (Zadar), 7.11.1894.

²² Vidi: Zvonko Maričić, *Hod prema sebi – Vela Luka u spisima na hrvatskom od zadnjih desetljeća 18. do prvih 20. stoljeća*, Vela Luka: Općina Vela Luka 2010., str. 123.

hrvatske stranke koja je stavila po strani pitanje bezuvjetnog ujedinjenja Dalmacije s Hrvatskom, ali nije ni realizirala očekivane pomake u slabašnom gospodarskom životu pokrajine (Vranješ Šoljan 2021: 284-287, 339-340). Brojni nezadovoljnici će se okupiti u Stranci prava,²³ a jedan od pravaških prvaka bit će i spomenuti mladi liječnik dr. Marin Kunjašić. Utoliko je prijava seoskog glavara Oreba Kotarskom poglavarstvu protiv Kunjašića izvjesno bila politički motivirana.

A što će to glavar Oreb točno pobrojati u svojoj prijavi protiv Kunjašića? Ne samo da će ga prijaviti kao organizatora mladića koji su se suprotstavili glavarevim nalogima, već je i izravno aludirao da je Kunjašić plaćajući im vino smjerao da se isti „opru“ glavaru i seoskoj rondi, „a i nadom da će me udriti buduć da su pijani“. No, Oreb se tu nije zaustavio, već je nastavio pisati, etiketirajući Kunjašića kao lošeg liječnika koji se „više bavi svojim golubovima, kokošama... nego svojim bolestnicima“. Zatražit će Oreb od Kotarskog poglavarstva da Kunjašiću naredi „da se bavi u liečničke stvari“, „da ne hara liekovima svoj narod“ jer su po Orebu lijekovi deseterostruko poskupili u odnosu na doba prijašnjeg liječnika dr. Lukšića. Na kraju će ga prozvati i kako zanemaruje bolesnike odlascima na česte izlete,²⁴ a očito će smjerati i na činjenicu da se mladi liječnik previše bavi politikom i društvenim radom. Dakako, to je za Oreba bio problem jer je Kunjašić bio na suprotnoj političkoj strani, koja je u ovoj godini tek opipavala snagu vladajuće Narodne hrvatske snage. Stranka prava će se formalno osnovati u Dalmaciji sljedeće 1894. godine (Vranješ-Šoljan 2021: 340).

Čini se da je dr. Marin Kunjašić u svom nastupu bio poprilično gorljiv i da je možda i više od liječničkog poziva osjećao onaj politički, poziv osvještavatelja hrvatskih nacionalnih potreba i interesa. Sudeći prema dostupnim dokumentima, on je takav stav iskazivao i u svakodnevnim prigodama, ne žaleći ni vremena ni truda. Njegova suhonjava pojava na sačuvanoj fotografiji i usredotočeni pogled (Oreb 2007: 607) nadovezuje se na takve pretpostavke i sugerira da je bio kolerik. Prema nekim sačuvanim zapisima, čini se da je znao gubiti strpljenje u dokazivanju i razgovoru s političkim neistomišljenicima.²⁵

²³ „Blato na Korčuli“, *Narodni list* (Zadar), 11.8.1894.

²⁴ HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli. Opći spisi, Prijava seoskog glavara Vele Luke, br. 5428/93 (1.5.1893.).

Njegova obitelj imala je katnicu i veliki komad zemlje u Potirni te je upravo u to obližnje selo dr. Kunjašić često odlazio s prijateljima vikendima i blagdanima (Bačić 2003: 68).

²⁵ HR-DADU-SCKL-157. Kotarski sud u Blatu. Kazneni spisi - serija A, svjedočenje dr. Marina Kunjašića u postupku pokrenutom protiv njega, br. 51/1893 (22.9.1893.)

U njegovom nastupu očitovale se frustracija zbog podređenosti Hrvata i nepravedne austrijske politike koja favorizira talijanske trgovce. Nešto poslije Prvog maja, početkom srpnja 1893. Kunjašić će seoskom pristavu Franuloviću izjaviti: „da ste se držali hrvatskog barjaka bili bi ste izagnali Puljeze i ne bi došli u Dalmaciji prodati vino“, a na Franulovićovo pokazivanje na austrijski barjak i njegove riječi „ono je naš barjak“, Kunjašić će uzvratiti: „ono je vrag, ono je ništa i s onog barjaka Puljizi vam dolaze prodati vino“.²⁶ Žandarski narednik Jerko Koščina ocijenit će kako dr. Kunjašić iskazuje politički fanatizam što bi moglo dovesti do ozbiljnih nereda,²⁷ a jedna mlada Luška će ustvrditi kako on „vazda takova šta govori i halabuči, ali ja ne razumijem zašto“.²⁸

U takvom kontekstu, vješanje hrvatskih trobojnica na majska drva očita je Kunjašićeva politička akcija. Ona je uslijedila po uklanjanju hrvatske zastave s pijace krajem 1892. te je izravna posljedica tog čina austrijske i seoske vlasti. Moglo bi se i pretpostaviti kako je vješanje trobojnica bez grba trojedne Kraljevine, a što je bilo zabilježeno na majskim drvima u Veloj Luci 1893., bila nešto šira pojava te godine kao pokušaj zaobilaženja nametnute zabrane isticanja grba koji je povezivao različite dijelove Monarhije.

Čini se da se hrvatske trobojnice nisu prvi put izvjesile na majska drva te 1893. jer dokumenti bilježe vijanje zastave (izvjesno hrvatske) u proslavi narodnjačke pobjede na općinskim izborima 1886. Iako se to tada zbililo tek sredinom lipnja i ne možemo govoriti o izvornom majskom drvu (Barčot 2015: 119), može se pretpostaviti kako su se tada u okružju žestokih političkih sukobljavanja u Općini Blato (još od 1860-ih) zastave vijale i na borovima podignutima u noći uoči Prvog maja. Utoliko trobojnice na majskim drvima 1893. nisu prvi hrvatski politički manifest u kontekstu prvomajskih običaja, ali ipak jesu posebnost zbog događaja koji su joj prethodili i zasigurno su prvi manifest raslojavanja hrvatske političke scene.

Zanimljivo je napomenuti da se uz proces hrvatskog političkog raslojavanja u Općini Blato, paralelno događao i proces cijepanja Općine Blato, odnosno osamostaljenja Općine Vela Luka. No, pritom su svi luški akteri, pa i navedeni glavar Oreb, jedinstveno stajali na poziciji luškog osamostaljenja.

²⁶ Isto, izjava seoskog pristava Filipa Franulovića i Ivana Maričića Bagaša Antunovog (19.9.1893.) Kunjašić će u nastojanju da donekle relativizira optužbe, izjaviti da nije u dobrim odnosima s pristavom Franulovićem, koji ima „tvrdu namjeru da mene odstrani iz Veleluke a za to postići služi se sa svakim sredstvima“; Isto, izjava dr. Marina Kunjašića (22.9.1893.)

²⁷ Isto, svjedočenje Jerka Koščine (18.9.1893.)

²⁸ Isto, svjedočenje Mare Petković Miš pk. Kuzme (19.9.1893.)

Tako je nedugo poslije opisanog prvomajskog manifesta, sredinom lipnja bila održana sjednica Seoskog zbora Vele Luke koja će proteći u užarenoj atmosferi zahtijevanja svih luških vijećnika da se započne s procesom luškog osamostaljenja, odnosno opstrukciji predstavnika Općine Blato.²⁹ Po svemu, kao da se radilo o paralelnoj stvarnosti koja se nije nimalo doticala prije opisanih političkih prijepora. Pritom se često spominjanog dr. Kunjašića istovremeno doživljavalo i kao borca za pravedniju i časniju politiku, ali i kao eksponenta Blata. Na jednom frontu su se svađali i vodili borbu za pošteniju politiku, protiv pragmatizma, dizali zastave za hrvatstvo, a protiv talijanstva i austrijanstva; a na drugom frontu su s nekim od tih svojih protivnika puhali u isti rog kako bi nakon dugog nastojanja konačno osamostalili Velu Luku.

IZVORI

Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo
HR-DADU-SCKL-157. Kotarski sud u Blatu
HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli
Arhiv Župnog ureda sv. Josipa – Vela Luka
Stanja duša

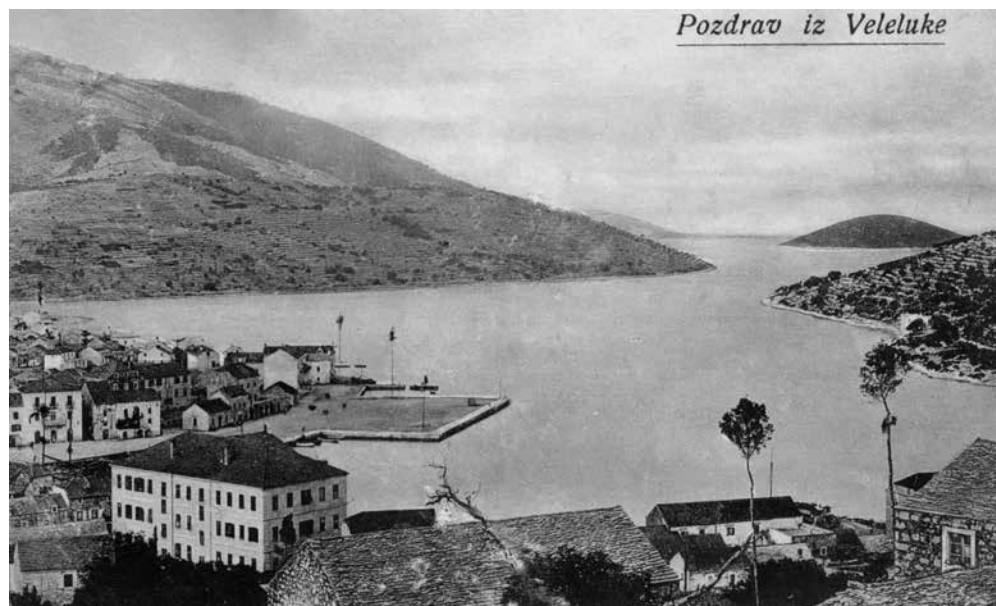
NOVINE

Crvena Hrvatska (Dubrovnik)
Narodni list (Zadar)

LITERATURA

- Bačić, N. (2003). *Povijest zdravstva u Veljoj Luci*. Vela Luka: Matica hrvatska.
Barčot, T. (2015). „Nasrid Luke na Lučici, bor se zeleni – majsko drvo u nekadašnjoj običajnoj praksi Velolučana“. *Kanavelić* 1, str. 101 – 126.
Maričić, Z. (2010). *Hod prema sebi – Vela Luka u spisima na hrvatskom od zadnjih desetljeća 18. do prvih 20. stoljeća*. Vela Luka: Općina Vela Luka.
Oreb, F. (2007). *Otok Korčula u doba druge austrijske uprave*. Split: Naklada Bošković.
Vranješ-Šoljan, B. (2021). *Dalmacija – stoljeće povijesnih i demografskih mijena 1815.-1918*. Zagreb: Educa.

²⁹ HR-DADU-SCKL-157. Kotarski sud u Blatu. Krivični spisi, serija A, prijava općinskog prisjednika Ivana Marinovića br. 42/1893 (17.6.1893.)

Razglednica Vele Luke iz početka 1920-ih s uspravljenim borovima.

Foto Berner – Dubrovnik, naklada Augustin Padovan.

TRICOLORS ON MAYPOLES AS A MANIFESTO OF STRATIFICATION IN THE CROATIAN POLITICAL SCENE IN VELA LUKA AT THE END OF THE 19TH CENTURY

ABSTRACT

This text analyzes a newly discovered document from the District Council in Korčula from 1893, describing the events surrounding the raising of maypoles in Vela Luka. The focus of the analysis is on previously unknown details of this traditional May 1st custom on the western part of the island of Korčula, with special attention given to the political background of the events.

The analysis emphasizes that the prominent display of the Croatian tricolor on the maypoles served as a tool in the political struggle of opposition members of the Croatian Party of Rights. This symbol served as a manifesto for the stratification of the theretofore unified Croatian political scene on the island.

KEY WORDS: *May 1st, Maypole, pine tree, Vela Luka, municipality of Blato, Croatian tricolors, 1893, stratification of the Croatian political scene*